

07.09.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**07 Eylül 2022
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

07 Eylül 2022 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Spor Kulüpleri Tarafından Tutulacak Defter ve Kayıtlar Hakkında Yönetmelik

TEBLİĞLER

— Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/24)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2022/23)

— Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/25)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2022/24)

— İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2006/7)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2022/7)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 18/5/2022 Tarihli ve 2019/35236 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 29/6/2022 Tarihli ve 2018/34924 Başvuru Numaralı Kararı

Domates salçası da 'liste'ye girdi

İhracı kayda bağılı ürünler listesine "domates konservesi" ve "salça" da dahil edildi.

Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan "İhracı Kayda Bağılı Mallara İlişkin Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Tebliğle "ihracı kayda bağılı mallar" listesine "domatesler (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş)" ve "salça" da eklendi.

Fiyat istikrarının korunması amaçlandı

Ticaret Bakanlığında konuya ilişkin yapılan açıklamada, alınan kararın gerekçelerine yer verildi.

Salça sektöründeki ihracat gelişmelerinin değerlendirilmesi neticesinde, salça ihracatındaki artış eğiliminin devam edeceğinin tespit edildiği vurgulanan açıklamada, "Yurt içi arz/yurt dışı talep dengesi ile fiyat istikrarının korunması amacıyla yurt içi piyasa ve tüketici enflasyon dinamikleri de göz önüne alınarak ihracata yönelik gerekli tedbirlerin ivedilikle alınmasını teminen salça ihracatımızın yakından takibine ihtiyaç duyulduğu değerlendirilmiştir" ifadesi kullanıldı.

Lisanslı depoculukta ‘fire ücreti’ dönemi

Lisanslı depolara teslim edilen ürünlerde meydana gelen ‘fire’nin, kısmi olarak ürün sahipleri tarafından karşılanmasına ilişkin karar uygulamaya girdi.

Mehmet Hanifi GÜLEL

Ticaret Bakanlığı, lisanslı depo işletmelerinde oluşan fireyi, ilk bir yıl için binde 3,5 oranında ürünün sahibinden tahsil etmesine karar verdi. Fire kesintisi ile işletme giderlerinin bir kısmının karşılanmış olacağını dile getiren Tarım Ürünleri Lisanslı Depo ve Yetkili Sınıflandırıcı Şirketleri Derneği (LİDAŞ- DER) Başkanı Serdar Genç, lisanslı depoya ürün teslim eden mudilerden daha önce fire ile ilgili herhangi bir kesinti yapılmazken yeni uygulama ile ürünün depoda kaldığı gün sayısı ve satış fiyatına bağlı olarak oluşan fire tutarının, satış sonrası hesabından tahsil edileceğini aktardı.

Lisanslı depo şirketlerinin daha önce depolarda oluşan fire karşılığını, bedelsiz olarak üreticiye teslim ettiğini kaydeden Genç, yeni uygulama ile binde 3,5 oranındaki firenin karşılığının (günlük fire katsayısı: 000009589041) mudilerden tahsil edileceğini belirtti. Genç, bu orandan daha fazla fire oluşur ise yine lisanslı depo şirketleri tarafından karşılanacağını söyledi. Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen fire oranının en düşük seviye olduğunu ve üründe daha fazla fire oluşabildiğini bildiren Genç, “Lisanslı depoya ürün teslim eden çiftçilerden, ürünü satıncaya kadar depoda kaldığı gün sayısı ile orantılı olarak fire kesintisi günümüz ürün fiyatlarına göre kesinti

yapılacak. Fire kesintisi, ürünün depoya konulmasına engelleyecek bir tutar değil” dedi.

“İşletme giderleri arttı”

Lisanslı depolarda depolama süresi, iklim koşulları gibi bazı etkenlere bağlı olarak üründe doğası gereği değişen oranda fire oluştuğunu belirten Genç, “Lisanslı depolar modern yapılar olduğu için diğer depolara göre daha az fire oluşturuyor” diye konuştu. İşletme giderlerinin artması ve depolanan ürün fiyatlarının yüksek olması nedeniyle lisanslı depo işletmelerinin, fire miktarını, karşılamakta zorlanmaya başladığını ifade eden Genç, “Yeni uygulama ile fire miktarının bir bölümünü mudilerden tahsil etmeye başlayacaklarından işletme giderler yönüyle bir iyileştirme olduğundan, uygulama lisanslı depo işletmeleri tarafından memnuniyetle karşıladı. Lisanslı depoya ürün teslim eden gerek çiftçilerimiz gerekse tüccar ve sanayicilerimiz fire gerçeğini zaten biliyorlar. Lisanslı depoculuk sistemine yönelik, fire oranının da düşük olması nedeniyle bugüne kadar olumsuz bir tepki olmadı” iddiasında bulundu.

Tarlaya hücum tarımı tüketir

Gayrimenkul satış verileri yeni bir tehlikeyi işaret etti. Son 8 ayda arsa ve tarlaların tüm gayrimenkul içindeki payı yüzde 30'lardan yüzde 50'ye dayandı. Bu yöneliş, tarım alanlarının yok olması riskini beraberinde getirebilir.

Türkiye'de bu yılın 8 ayında 2 milyon 137 bin 670 gayrimenkul satış işlemi yapıldı.

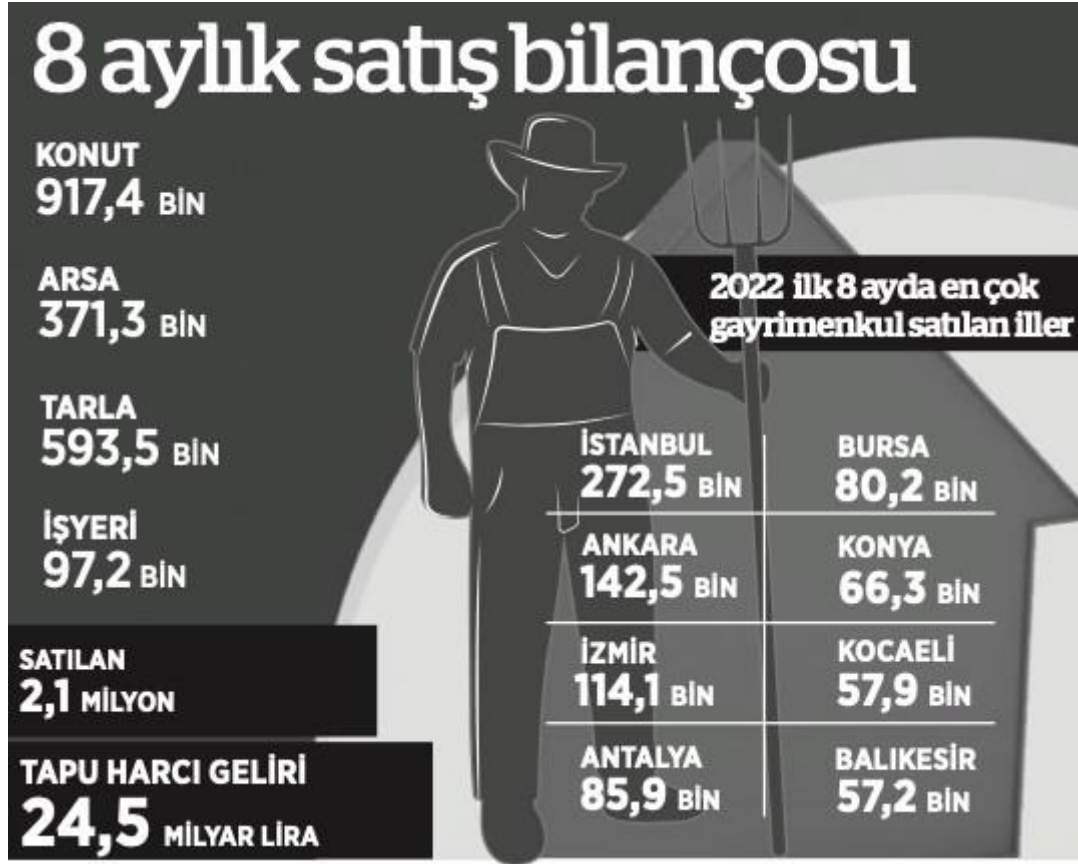
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü yetkililerinden edinilen bilgiye göre, ağustosta 311 bin 428 gayrimenkul satış işlemi yapıldı, 3 milyar 461 milyon 209 bin 600 lira tapu harcı geliri sağlandı.

Ağustosta, 222 bin 578 gayrimenkul satış işleminin yapıldığı temmuza göre, gayrimenkul satış işlemi oranında yüzde 40 artış oldu. Ülke genelinde Ocak-Ağustos 2022 döneminde 2 milyon 137 bin 670 gayrimenkul satış işlemi yapıldı. Bu işlemlerden 24 milyar 480 milyon 235 bin 785 lira tapu harcı geliri elde edildi. İşlemlerin 917 bin 458'ini konut, 371 bin 358'ini arsa, 593 bin 521'ini tarla satışı oluşturdu. En çok gayrimenkul satış işlemi İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya ve Bursa oldu.

PANDEMİ TETİKLEDİ

Gayrimenkul Uzmanı Nilüfer Kas, önceki yıllarda tüm gayrimenkul satışları içinde tarla ve arsa satışlarının payının yüzde 30 olduğunu hatırlatarak şunları söyledi: Bu oran geçen yıl yüzde 40'a bu yıl ise yüzde 50'ye dayandı. Türkiye'de son beş yılda yıllık ortalama bin 500 adet konut satışı 1 milyon adette tarla arsa ve iş yeri satışı olurdu. Pandemiden sonra özellikle müstakil bina arayanlar konutlardaki fiyat artışını bypass edebilmek amacıyla arsa ve tarla alımına yöneldi. Bu da tüm gayrimenkul

satışları içinde arsa ve tarla satış oranının yüzde 30'lardan yüzde 50'lere çıkmasına sebep oldu.”

TARIM BÖYLE YOK OLUYOR

Son iki yılda arsa ve tarla fiyatlarının konut fiyatları ile yarışır vaziyete ulaştığını aktaran Nilüfer Kas, “Arsa ve tarla fiyatlarının yüzde 100’ün üzerinde zam gördüğünü söyleyebiliriz. Arsa ve tarlaya olan rağbet fiyatların artışının da önünü açmış oldu. Birkaç yıl öncesine kadar metre karesi 100 TL olan tarla ve bahçeler yani herhangi bir imarı izni bulunmayan araziler bugün için imarlı olan arsalarla yarışır vaziyette” dedi. Emlak Uzmanı Kas, tarla ve bahçe satışlarının artmasının riskine ilişkin şu görüşü paylaştı: “İmarsız bir araziye satan alanlar Tiny House dediğimiz son dönem karavan tipi konutlarla imarlı arsaymış gibi kullanmaya çalışıyor. Böylece tarım için kullanılacak, ekilecek bahçeler de arsa gibi satışa sunuluyor Bu da gelecekte gıda krizine güçlendirecek etkenlerden biri olabilir. Geçen yıl konut dışındaki tüm gayrimenkul satışı bu yılın sadece ilk 8 ayındaki tarla ve arsa satışı kadar neredeyse. Yılsonuna kadar yapılacak satışlarla bir rekor kırılabilir.

***

KONUT VE TOPRAK YATIRIM ARACI OLAMAZ

Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Osman Balaban, arsa ve tarlaya yönelmenin amacının paranın değerini korumak olabileceğini söyledi. Prof. Balaban, “Liranın değer kaybı karşısında önce konut ve otomobile yönlendiler. Konut fiyatları ve kira aşırı şekilde arttı. Şimdi

parayı bir şeye çevirme psikolojisi var. Konut fiyatları aşırı artınca daha uygun fiyatlı olan arsa ve tarlaya yönelmiş olabilirler. Ekonomistler de 'Ucuz kredi olursa ne bulursanız alın' tavsiyesinde bulunuyor. Bu da talebi artırıyor olabilir. " dedi.

Arsa ve tarlaya yönelmenin üç riskini Prof. Balaban şöyle aktardı:

1. Tarım arazisi ve bahçeyi alanlar burada tarım üretim yapmayacak
2. Kente yakın yerlerdeki araziler üzerinde imar baskısı oluşabilir. Belediye meclislerine yayılmasını öngörülmemeyen bölgeleri imara açma baskısı gelebilir. Planlamayan alanlara yayılım sözkonusu olabilir.
3. Küçük alanların karavan tipi ya da küçük ev biçiminde yapılar için ya da hobi bahçesi gibi kullanımı, bölgeyi değiştirir. Yol yapmak, su elektrik taşımak gerekir. Belediyeler üzerinde de planlanmayan yük oluşturur.

Osman Balaban, şu görüşleri paylaştı: Konut, barınma temel insan hakkıdır. Konutu yatırım aracı olarak görmenin sonucunu yaşadık. Kiralar artık orta gelirli bir ailenin bile ödeyemeyeceği noktaya ulaştı. Kira bir ailenin gelirinin yüzde 25'ini oluşturması gerekirken bu oran yüzde 60'lara ulaştı. Şimdi bu durum tarla ve arsaya uzanmışsa bu sorunların katmerlenmesi anlamına geliyor. Konut ve toprağı bir an önce yatırım aracı olmaktan çıkaracak adımlar atılmalı.

Bakan Nebati açıkladı: Hazine Destekli Kefalet Paketi yolda

Hazine ve Maliye Bakanı Nebati, teminat eksikliği yaşayan KOBİ'lerin finansman ihtiyaçları için yeni bir Hazine Destekli Kefalet Paketi çalışması yürütüldüğünü açıkladı.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarını en uygun şekilde desteklemek amacıyla üretim, ihracat ve istihdamı önceleyen, Türkiye Ekonomi Modeline uyumlu, yeni bir Hazine Destekli Kefalet Paketi çalışması yürüttüklerini bildirdi.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda, Türkiye Ekonomi Modeli kapsamında bugüne kadar uygulamaya aldıkları destek paketlerinin, teminat eksikliği bulunan işletmelerin finansman ihtiyaçlarını karşılaması hususunda önemli bir işlev gördüğünü ifade etti.

Bakan Nebati, yeni pakete ilişkin şu ifadeleri kullandı:

"Gelinen aşamada, teminat eksikliği yaşayan KOBİ'lerimizin finansman ihtiyaçlarını en uygun şekilde desteklemek amacıyla üretim, ihracat ve istihdamı önceleyen Türkiye Ekonomi Modelimizle uyumlu şekilde, yeni bir Hazine Destekli Kefalet Paketi çalışması yürütüyoruz. Hazine Destekli Kefalet Paketi, ekonomimizin lokomotifi olan KOBİ'lerimizi odağına alan bir anlayışla kurgulanmakta olup, teknik çalışmaların tamamlanmasına müteakip hazırlanan paketin kullandırım koşulları ve diğer tüm detayları kamuoyumuzun bilgisine sunulacaktır."

TL'nin reel değeri 7 ayın dibinde

TL'nin reel değerini gösteren reel efektif döviz kuru, Ağustos'ta 52,84 ile 7 ayın en düşük seviyesine geriledi.

Reel efektif döviz kuru endeksi, geçen ay TÜFE bazında 1,05 puan azalarak 52,84'e geriledi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yayımlanan geçici verilere göre, reel efektif döviz kuru endeksi, TÜFE bazında Ağustos'ta bir önceki aya kıyasla 1,05 puan azalarak 52,84'e indi. Endeks, Temmuz'da 53,89 düzeyinde bulunuyordu.

Reel efektif döviz kuru, Ocak ayında 52,07 olarak ölçülmüştü. Aralık 2021'de ise 48,10 ile rekor düşük seviyeye gerilemişti.

Bu dönemde Yİ-FE bazında reel efektif döviz kuru endeksi de 1,07 puan azalışla 84,45'ten 83,38'e geriledi.

Türk lirasının değeri, Ağustos'ta 2021'in aynı ayına göre TÜFE bazında 9,33 puan azalırken, Yİ-FE bazında ise 3,95 puan arttı.

Türkiye'nin dış ticaretinde önemli paya sahip ülkelerin para birimlerinden oluşan sepete göre, ikili ticaret akımları kullanılarak ağırlıklandırılan Türk Lirasının ortalama değeri ile nominal efektif Döviz kuru hesaplanıyor. Nominal efektif döviz kurundan da nispi fiyat etkileri arındırılarak reel efektif döviz kuruna (REK) ulaşılıyor.

REK, TÜFE, FE ve birim işgücü maliyetlerden biriyle arındırılarak üç farklı alt endeks oluşturuyor. TCMB enflasyon hedefi kapsamında TÜFE bazlı REK'i esas alıyor.

Bosna Hersek'le ticarete 1 milyar dolar hedefi

Bosna Hersek-Türkiye İş Forumu'nda konuşan Erdoğan, "Bosna Hersek ile 2022 sonunda 1 milyar dolar ticaret hacmini aşmayı hedefliyoruz." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ziyarette bulunduğu Bosna Hersek'te Bosna Hersek-Türkiye İş Forumu'nda konuşma gerçekleştirdi.

Bu sene tarihi, kültürel ve insani bağların bulunduğu Bosna Hersek'te diplomatik ilişkilerin tesisinin 30. yıl dönümünü idrak ettiklerini aktaran Erdoğan, her alanda mükemmel seviyede seyreden ikili münasebetlerin önemli bir ayağını da ekonomik ve ticari ilişkilerin oluşturduğunu söyledi.

Türkiye Cumhuriyeti olarak Bosna Hersek ile ilişkilere her zaman özel bir önem attiklerinin altını çizen Erdoğan, şöyle devam etti: "Bosna Hersek politikamız her zaman samimi, objektif, kucaklayıcı ve birleştirici oldu. Farklı etnik ve dini grupların müştereken yaşamak zorunda olduğu bu coğrafyada, etnik ve dini temelli ayrışmalar, acıdan ve gözyaşından öte hiçbir sonuç vermeyecektir. Çatışmaların, gerginliklerin hiçbir tarafa fayda sağlamadığını dünyanın çeşitli yerlerinde yaşanan olaylarla net bir şekilde görüyoruz. Seçime giden süreçte ayrıştırıcı söylemlerden uzak durulması, Bosna Hersek'in huzur ve istikrarı yanında ekonomisi ve iç barışı için de önemlidir. Bosna Hersek'in egemenliğini, toprak bütünlüğünü ve siyasi istikrarını desteklediğimizi açık ve net bir şekilde vurguluyoruz."

"Artan seviyeden memnuniyet duyuyoruz"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu sabah Bosna Hersekli muhataplarıyla gayet verimli ve ufuk açıcı istişareler gerçekleştirdiklerine işaret ederek, görüşmelerle ilgili şunları belirtti: "Görüşmelerimizde tabiatıyla iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkileri de ele aldık. Ticaret ve yatırımlarımızın artan seviyesinden elbette memnuniyet duyuyoruz. Ancak iki ülke arasındaki yakın ilişkiler göz önüne alındığında ticaretimizin daha da geliştirilme potansiyeli bulunduğunu da biliyoruz. 2019 yılında ilk etabının temelini attığımız Saraybosna-Belgrad Otoyolu Projesi'nin Bosna Hersek bölümünün inşasını hızlandırmak için yapılabilecekleri de ele aldık. Biliyorsunuz, bunu yalnızca ülkeleri değil insanları da müreffeh bir gelecek tasavvuruyla birbirine bağlayacak bir barış projesi olarak görüyoruz."

Hizmetler ve kamu alımlarını da içerecek şekilde güncellenen Serbest Ticaret Anlaşması'nın 1 Ağustos 2021'de yürürlüğe girmesiyle birlikte Bosna Hersek'le ticaret hacminde belirgin bir artış olduğundan bahseden Erdoğan, şu ifadeleri kullandı: "Ticaret hacmimiz bu yılın 8 ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 15 oranında artışla 627 milyon dolar olarak gerçekleşti. Bu performansın önümüzdeki aylarda da devam etmesini diliyor, 2022 yılının sonunda esasen geçen sene çok yaklaşmış olduğumuz 1 milyar dolar ticaret hacmi hedefini aşmayı bekliyoruz. Firmalarımızın sanayi, altyapı, konut, turistik tesis, enerji santrali, sağlık gibi sektörlerde önemli yatırımları var. Bosna Hersek'in üretimine, istihdamına ve kalkınmasına katkı sağlayan firmalarımızın toplam yatırım tutarı 300 milyon dolara yaklaştı. Bu rakama, geldikten sonra yaptıkları modernizasyon ve tesis iyileştirme yatırımları ve resmi kurumların yatırım niteliğindeki yardımları dahil değildir. Bunlar da eklendiğinde toplam rakam 1 milyar dolara ulaşıyor."

Toplumun taleplerine kaynak 'bütçe artışı'yla sağlanacak

Ak Parti, seçim yılına giderken, toplumun taleplerini belirleme çalışması başlattı. DÜNYA'ya bilgi veren kaynaklar, "emeklilikte yaşa takılanlar", "sözleşmeli işçilerin kadroya alınması" gibi taleplerin 2023'ten itibaren uygulanmaya başlanacağını, kaynağın ise bütçe harcamalarındaki artıştan karşılanacağını belirttiler.

Mehmet KAYA

Ak Parti ile Cumhurbaşkanlığının, yaklaşan seçimler öncesi çeşitli kesimlere yönelik talep ve sorunları tespit etmeye yönelik özel bir çalışma başlattığı öğrenildi.

Hedefin seçim öncesi özellikle oy kararlarına etki edebilecek sorunların çözümü olduğu kaydedildi. Bu kapsamdaki en önemli düzenleme "emeklilikte yaşa takılanlar" olarak bilinen, SGK düzenlemesiyle emeklilik yaşı ötelenenlere verilecek hak olarak görülüyor. Enflasyonun yükselmesi ve hayat pahalılığı nedeniyle toplumsal kesimlerde sıkıntılar olduğu, diğer yandan geçmiş dönemdeki uygulamalar kaynaklı olarak ortaya çıkan düzenleme ihtiyaçlarının ortaya çıktığı kaydedildi.

DÜNYA'ya bilgi veren kaynaklar, hem partide, hem de Cumhurbaşkanlığında bu tür sorunların belirlenmesi için ayrı ayrı çalışmalar yürütüldüğünü vurguladılar. Meslek grupları, dar gelirli kesimler, iş dünyası vb. çok farklı gruplarda düzenleme talebi geldiği, bunların bölgelere göre dahi farklılık gösterebildiğini belirten kaynaklar, "Seçim öncesi bütün bu taleplerin karşılanması öngörülüyor. Ekim ayında TBMM açıldıktan sonra seçimlere kadar hem kararnameler, hem de kanunlarla çok sayıda düzenleme göreceğiz. Bu yıl ve 2023 yılı için bütçede öngörülen yüksek harcamalarla da kaynak oluşturuldu" bilgisini verdi.

Bütçe harcamalarında yüksek artış

OVP’de bu yıl ve seçim yılı olan 2023’te harcama artışı ve bütçe açığının yüksek oranlı büyümesi öngörülüyor. Öyle ki, 2024 ve 2025 bütçe açıkları 2023’teki açıklardan daha düşük öngörüldü. Son aylarda Hazine nakit dengesinde de gözlendiği şekliyle gelirlerde enflasyon etkisiyle oluşan yüksek gerçekleştirmelere karşılık net borçlanma da aynı hızla devam ediyor. Bunların bir kısmı Kur Korumalı Mevduat dönüşlerinin ödenmesinde ve yükselen faiz harcamalarında kullanılsa da bütçenin diğer kalemlerinde de yüksek oranlı harcamaların gerçekleşeceğine kesin gözüyle bakılıyor.

Talepler karşılanacak

DÜNYA’ya bilgi veren kaynaklar, seçim yılına giderken partinin oy kaybının da gözetilerek uzun süredir geniş toplum kesimlerince yapılan taleplerin tamamını karşılama kararı aldığı belirtildi. Bunlardan “emeklilikte yaşa takılanlar”, “sözleşmeli işçilerin kadroya alınması”na yönelik düzenlemeler bu yıl içinde yapılacak ancak 2023’ten itibaren uygulanmaya başlanacak. Bu yıl içinde ise icralık borçların silinmesi uygulaması gerçekleştirilecek. Bankalardaki, kamu kurumlarındaki ve varlık yönetim şirketlerindeki borçların kapatılmasına karşılık bu borçlar karşılığı bütçeden ilgili kurum ve kuruluşlara kaynak aktarılacak.

2023’e girerken hem asgari ücret, memur maaşları ve emeklilere yönelik yüksek oranlı iyileştirmelerin yapılması da bekleniyor. Başta elektrik ve doğalgaz olmak üzere dar gelirli kesimlere verilecek sosyal destekler de artırılabilecek. Doğalgaz ve elektriğin kış ayları gelirken bu yıl içinde de artırılarak yapılabileceği kaydedildi.

Asgari ücret, emekli maaşları, personel maaşları gibi bilinen katmanlara yönelik olarak yüksek oranlı iyileştirmeler yanında, çeşitli mesleki, bölgesel gruplara yönelik de yapılabileceklerle ilişkin parti ve Cumhurbaşkanlığında taleplerin gözden geçirilerek analiz yapıldığı belirtiliyor. Emekli askerlerden çeşitli memur katmanlarındaki katsayı-ek gösterge düzenlemeleri, yaşlı ve engelliler, öğrenciler, yalnız yaşayan kadınlar gibi sosyal gruplar, bölgesel özelliklere göre özel destek tasarımlarının geliştirilmeye çalışılacağı öğrenildi.

2022 yılı bütçe öngörülürü (milyon TL)

	Bütçe tutarları			Fark ve Değişim			
	Ek bütçe (Haziran)	2022 Güncellenmiş Tahmin	2023 OVP	Güncellenmiş tahmin- Ek Bütçe fark	2023 OVP- 2022GT fark	Güncellenmiş Tahmin / Ek Bütçe değişim	2023/2022 GT değişim
Harcamalar	2.831,4	3.133,7	4.469,6	302,3	1.335,9	%10,7	%42,6
1-Faiz Hariç Harcama	2.501,6	2.803,9	3.904,0	302,3	1.100,1	%12,1	%39,2
Personel Giderleri	613,6	617,3	948,1	3,7	330,8	%0,6	%53,6
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi	97,1	98,1	154,6	1,0	56,5	%1,0	%57,6
Mal ve Hizmet Alımları	214,8	258,3	318,7	43,5	60,4	%20,3	%23,4
Cari Transferler	1.078,3	1.224,4	1.681,5	146,1	457,1	%13,5	%37,3
Sermaye Giderleri	206,3	277,6	315,8	71,3	38,2	%34,6	%13,8
Sermaye Transferleri	23,6	35,9	36,0	12,3	0,1	%52,1	%0,3
Borç Verme	201,6	292,2	359,2	90,6	67,0	%44,9	%22,9
Yedek Ödenekler	66,1	90,0					
2-Faiz Harcamaları	329,8	329,8	565,6	0,0	235,8	%0,0	%71,5
Gelirler	2.553,1	2.672,5	3.810,1	119,4	1.137,6	%4,7	%42,6
1. Genel Bütçe Gelirleri Vergi Gelirleri	2.185,9	2.269,6	3.199,5	83,7	929,9	%3,8	%41,0
2. Diğer Gelirler	367,2	402,9	610,6	35,7	207,7	%9,7	%51,6
Bütçe Dengesi	-278,4	-461,2	-659,4	-182,8	-198,2	%65,7	%43,0
Faiz Dışı Denge	51,5	-131,4	-93,8	-182,9	37,6	%355,1	%2

Yedek ödenekler en fazla artan kalem

OVP ile 2022 güncellenmiş yılsonu gerçekleşme tahminleri ile 2023 bütçe hedefleri harcamaların artış yönüyle bazı işaretleri veriyor. Haziran ayında ek bütçe yapılmasına karşılık, alınan kararlar doğrultusunda bütçeye gelecek ilave yükler nedeniyle iki ay sonrasında bütçe yılsonu gerçekleşme tahminleri değişti. 2022 yılsonu için borç verme ve yedek ödenekler en fazla artan kalemler oldu. Borç verme kalemi, başta BOTAŞ olmak üzere KİT'lere verilen borçlar nedeniyle bu yıl çok yüksek seyrediyor. Yedek ödenekler ise Hazine'ye bütçe esnekliği sağlayan kalem olarak kullanılıyor. İhtiyaç duyulan her türlü ilave ödenek buradan karşılanıyor. Yine 2022 yılı içinde yılın kalanında yatırımlara ilave kaynak aktarılma ihtimali doğdu. Bütçeden hak edişlerin ertelenerek ödenmesi nedeniyle yılın kalanında bunların hızla ödenerek canlanmaya da destek olunabileceği kaydedildi. 2022 yılsonu tahminlerinin büyük oranda tutacağı varsayımı altında, 2023 ile karşılaştırıldığında ise devletin kısmen kontrol etmesi mümkün olan cari giderler, mal ve hizmet alımları ile yatırımlarda frene basıldığı, bu üç temel bütçe kalemindeki artışın harcamaların genel artışının çok altında bir artışla belirlendiği dikkat çekti. Yine 2023'te borçlanmanın ve kur korumalı mevduatın etkisinin devam edeceği gözleniyor. Faiz harcamaları için ödenek 2023'te bir önceki yıla göre yüzde 71,5 artırıldı. Dikkat çekici unsur ise yatırımlarda ve tüketimde frene basılacak olması. 2023'te sermaye giderleri yüzde 13, sermaye transferleri ise yüzde 0,3 oranında artırıldı. Mal ve hizmet alımları yüzde 23,4 arttı. Yine kısmen kontrol altına alınması mümkün olmakla birlikte genel giderleri ve sosyal yardımları da içeren cari transferler harcama artışına yakın düzeyde, yüzde 37,3 oranında yükseldi. Borç verme kalemi de yalnızca yüzde 22,9 oranında yükseltildi. Personel giderlerinin yüzde 53 oranında yükseltilmesi, memurlara, emeklilere yönelik harcamaların artışına işaret ediyor.

“EYT’de tek bir formül üzerinde duruyoruz Aralık’ta gündeme gelir”

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin, EYT ile ilgili çalışmada tek bir formül üzerinde durduklarını belirterek, Aralık ayı gibi gündeme geleceğini açıkladı. Bakan Bilgin, kamudaki sözleşmeli personelle ilgili çalışmanın da tamamlanmak üzere olduğunu söyledi. Kabine toplantısı sonrası gazetecilerin sorularını yanıtlayan Bilgin, “Kamudaki sözleşmeli personelle ilgili çalışmamızı sona erdirmek üzereyiz. Meclis ilk açıldığında sözleşmeli personel dosyasını getireceğiz. Şu anda üzerinde çalıştığımız dosya o, bitirmek üzereyiz” dedi. Bakan Bilgin, EYT ile ilgili teknik çalışmanın devam ettiğini ve biraz daha zaman alacağını belirterek, “Tek bir formül üzerinde duruyoruz ama henüz sonuçlandırmadık. EYT Aralık ayı gibi gündeme gelir” diye konuştu. Bakan Bilgin, şu açıklamayı yaptı: “Sözleşmeli personel ve geçici işçiler bir an önce çözmemiz gereken dosyalar. Sözleşmeli personel mevzusunu çözüyoruz, önümüzdeki günlerde sizlerle de paylaşıyoruz. Sonra maden işçileri ondan sonra da kadroya geçmemiş taşeron işçiler var, o tarihte 90 bin civarında taşeron işçi vardı, önceliğimiz onlar. Taşeron işçilerle ilgili bir çalışmamız var. O da ayrı bir dosya. Sözleşmeli personelle ilgili çalışma bittikten sonra onu ele alacağız.”

Bakan Bilgin: EYT, aralık ayında gündeme gelebilir

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Bilgin, EYT düzenlemesinin aralık ayında gündeme geleceğini söyledi.

ANKARA - (DÜNYA)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin, Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) ile ilgili çalışmada tek bir formül üzerinde durduklarını belirterek, Aralık ayı gibi gündeme geleceğini açıkladı. Bakan Bilgin, kamudaki sözleşmeli personelle ilgili çalışmanın da tamamlanmak üzere olduğunu söyledi.

Kabine toplantısı sonrası gazetecilerin sorularını yanıtlayan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin, "Kamudaki sözleşmeli personelle ilgili çalışmamızı sona erdirmek üzereyiz. Meclis ilk açıldığında sözleşmeli personel dosyasını getireceğiz. Şu anda üzerinde çalıştığımız dosya o, bitirmek üzereyiz" dedi.

Bakan Bilgin, EYT ile ilgili teknik çalışmanın devam ettiğini ve biraz daha zaman alacağını belirterek, "Tek bir formül üzerinde duruyoruz ama henüz sonuçlandırmadık. EYT Aralık ayı gibi gündeme gelir" diye konuştu. Bakan Bilgin, şu açıklamayı yaptı:

"Sözleşmeli personel ve geçici işçiler bir an önce çözmemiz gereken dosyalar. Sözleşmeli personel mevzusunu çözüyoruz, önümüzdeki günlerde sizlerle de paylaşırız. Sonra maden işçileri ondan sonra da kadroya geçmemiş taşeron işçiler var, o tarihte 90 bin civarında taşeron işçi vardı, önceliğimiz onlar. Taşeron işçilerle ilgili bir çalışmamız var. O da ayrı bir dosya. Sözleşmeli personelle ilgili çalışma bittikten sonra onu ele alacağız. "

Türkiye'den Yunanistan'ın eylemlerine karşı diplomatik hamle

Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun imzasıyla 1 Eylül'de, 25 AB başkentine, AB Yüksek Temsilcisi Borrell'e, BM Güvenlik Konseyi Daimi Üyeleri ile NATO ve BM Genel Sekreterlerine Ege sorunlarının çözümüne ilişkin Türkiye'nin tutumunu ve görüşlerini açıklayan mektuplar gönderildi.

Türkiye, Yunanistan'ın eylem ve taleplerine dikkat çekmek amacıyla aralarında BM, NATO, 25 AB başkenti ve AB Yüksek Temsilcisi Josep Borrell'in de yer aldığı kurum ve kişilere Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun imzasıyla mektuplar gönderdi.

Diplomatik kaynaklardan elde edilen bilgiye göre, 25 AB başkentine, AB Yüksek Temsilcisi Borrell'e, BM Güvenlik Konseyi Daimi Üyeleri ile NATO ve BM Genel Sekreterlerine 1 Eylül'de iletilen mektuplarda, Yunanistan'ın hukuksuz eylemlerine ve maksimalist taleplerine de dikkati çekildi.

Mektupta, Ege Denizi'nde birbiriyle yakından bağlantılı ve ilişkili bir dizi sorun bulunduğu, bu sorunların, kara sularının ve ulusal hava sahasının genişliği, kıta sahanlığı ve kara sularının sınırlandırılması, Doğu Ege Adaları'nın gayriaskeri statüsünün ihlali, geçerli uluslararası antlaşmalarla egemenliği Yunanistan'a devredilmemiş ada, adacık ve kayalıklar ile SAR, FIR ve NAVTEX gibi hizmet sahaları olduğu vurgulandı.

Yunanistan'ın, Ege'deki kara sularının genişliğinin 6 deniz mili olmasına rağmen, 10 deniz mili hava sahasına sahip olduğunu iddia ettiği vurgulanan mektupta,

07.09.2022

Yunanistan'ın başka hiçbir ülke tarafından tanınmayan, örtüşmeyen kara suları ve hava sahası sınırlarına sahip dünyadaki tek ülke olduğunun altı çizildi.

Öte yandan mektupta, Türkiye'nin, Ege meselelerinin iki ülkenin temel hak ve meşru çıkarlarının karşılıklı olarak tanınmasıyla uluslararası hukuk çerçevesinde çözülebileceğine inandığı aktarıldı.

Mektupta, Türkiye'nin diyalog ve iş birliği yanlısı tutumuna rağmen Yunanistan'ın diyalogdan kaçındığı, gerginliği tırmandırdığı ve AB'yi Ege sorunlarının bir parçası haline getirdiği de yer aldı.

Ankara'da Hurdacılar Sitesi'nde yangın

Ankara'da bulunan Hurdacılar Sitesi'nde plastik ve elektronik hurda malzemelerin bulunduğu açık alanda yangın çıktı. Yangın, kentin pek çok noktasından görüldü.

Ankara'nın Yenimahalle ilçesi Hurdacılar Sitesi'nde bulunan açık alana atılmış plastik ve elektronik artıklar henüz sebebi bilinmeyen bir nedenden dolayı yandı.

Çevredeki vatandaşların ihbarı üzerine olay yerine gelen itfaiye ekipleri, yangına müdahale etti. İki saat süren yangın kontrol altına alındıktan sonra soğutma işlemleri ile son buldu. Plastik malzemenin neden olduğu yoğun duman ise Ankara'nın pek çok noktasından görüldü.

“Endişe edilecek bir durum yoktur”

Ankara Valisi Vasip Şahin ise sosyal medya hesabından yangınla ilgili paylaşımında bulundu. Vali Şahin, yaptığı paylaşımında, “Yenimahalle ilçemizde bulunan Hurdacılar Sitesi'nde bir iş yerinde yangın meydana gelmiş olup, yangın kontrol altına alınmış ve soğutma çalışmaları devam etmektedir. Çıkan yoğun duman, yanan maddelerin plastik esaslı olmasından kaynaklanmaktadır. Endişe edilecek bir durum yoktur.” ifadelerine yer verdi.

Fitch'ten Batı'ya Kuzey Akım uyarısı: Resesyon olasılığı arttı

Uluslararası Derecelendirme kuruluşu Fitch, Kuzey Akım 1 üzerinden gaz akışındaki kesintinin beklediklerinden dört ay önce geldiğini belirterek, Rusya-Ukrayna Savaşı sebebiyle enerji krizi ve yüksek enflasyonla mücadele eden Euro Bölgesi'nin resesyon olasılığının arttığını ifade etti.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, Kuzey Akım boru hattı üzerinden gaz arzının tamamen durmasının Euro Bölgesi'nde resesyon olasılığını daha da artırdığını bildirdi.

Kredi derecelendirme kuruluşundan yapılan açıklamada, Kuzey Akım boru hattının tamamen kapatılmasının 2023'te Avro Bölgesi Gayrisafi Yurt İçi Hasılası'nda (GSYH) kuruluşun haziran ayında yaptığı tahminlere kıyasla 1,5-2 puanlık düşüşe neden olacağı öngörüldü.

Fitch, haziran ayında yaptığı tahminlerde, Euro Bölgesi ekonomisinin bu yıl yüzde 2,6 ve 2023'te yüzde 2,1 büyümesinin beklendiğini açıklamıştı.

Açıklamada, Kuzey Akım boru hattı üzerinden gaz arzının tamamen durmasının Euro Bölgesi'nde resesyon olasılığını daha da artırdığı kaydedildi.

Rus gazının durmasının etkilerinin Avrupa Birliği (AB) ülkeleri arasında farklılık göstereceği belirtilen açıklamada, Almanya gibi Kuzey Akım boru hattına yüksek

07.09.2022

bağımlı ve gaz kaynaklarını çeşitlendirmek için düşük seçeneklere sahip olan ülkelerin sınırlı manevra alanına sahip olduğu aktarıldı.

Açıklamada, yüksek doğal gaz fiyatlarının Avrupalı şirketlerin marjları ve nakit akışları üzerindeki baskıyı artırdığına işaret edilerek, bölgedeki gübre ve metal şirketlerinin uluslararası emsallerine kıyasla üretim ve rekabet gücünün azalması riskleriyle karşı karşıya olduğu ifade edildi.

Rus enerji şirketi Gazprom, 2 Eylül'de, Kuzey Akım boru hattından doğal gaz sevkiyatının belirsiz bir süreliğine durdurulduğunu açıklamıştı.

Rus yetkililer, Avrupa'ya yönelik doğal gaz sevkiyatındaki sorunların yaptırımlar nedeniyle yaşandığını öne sürerken, Avrupalı yetkililer Rusya'nın enerji kaynaklarını bir silah olarak kullandığını iddia etmişti.

Pamuk üretimi 1 milyon tonu geçti, prim ne olacak?

Ali Ekber YILDIRIM

07 Eylül 2022 Çarşamba

Dünyanın önemli tekstil ve konfeksiyon ihracatçı ülkelerinden birisi olan Türkiye, bu konudaki başarısını elbette pamuk üreticisi olmaya borçlu. Dünya pamuk üretiminde ilk 7 ülke arasında yer alan Türkiye, bu yıl lif pamuk üretimini 1 milyon tonun üzerine çıkarması bekleniyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2021 yılında 2 milyon 250 bin ton olan kütlü pamuk üretimi bu yıl yüzde 11 artışla 2 milyon 500 bin ton olacak. Pamuk ekim alanlarındaki genişlemeye bakılırsa üretim daha yüksek de gerçekleşebilir.

Yakında 2022 ürünü hasadının başlayacağı pamukla ilgili son durumu Ulusal Pamuk Konseyi Başkanı Bertan Balçık'la konuştuk.

Balçık'ın verdiği bilgilere göre geçen yıl 420 bin hektarlık alanda pamuk ekimi yapıldı. Bu yıl üretim alanları genişledi ve 550 bin hektara ulaştı. Yani 130 bin hektarlık bir artış var. Dikkat çekici olan, tüm üretim bölgelerinde ekim alanlarının genişlemesi. Sadece İzmir Menemen'de iki yıldır çözülemeyen su sorunu nedeniyle üretim alanlarında bir miktar daralma var.

Ülke genelinde üretim alanlarının genişlemesi ile kütlü pamuk üretiminin en az 2,5 milyon ton, lif pamuk üretiminin ise 1 milyon tonu aşması bekleniyor. Ne oldu da üretim arttı?

Fiyat artışı çiftçiyi üretime yönlendirdi

Pamuk üretimindeki artışın neredeyse tek bir nedeni var; fiyat artışı. Pamuk fiyatları hem dünyada hem de Türkiye'de artınca çiftçi para kazanabileceğini hesaplayarak pamuk ekim alanlarını genişletti.

Geçen sezon başında kütlü pamuk fiyatı kilo başına 9-10 liradan alınmaya başlandı. Daha sonra 27-28 liraya kadar çıktı. Özellikle bu canlanmanın, fiyat artışının yoğun

yaşandığı günler çiftçinin pamuk ekimine karar verdiği dönemdi. Daha sonra tekstildeki daralma ile fiyatlar geriledi. Bugünlerde kilosu 20-21 lira seviyesinde. Yeni sezonun da en az bu seviyelerde açılması bekleniyor. Tekstildeki durgunluğun atlatılması ile birlikte tekrar yukarı yönlü bir fiyat artışı olabilir.

Maliyet yüzde 120 arttı

Ulusal Pamuk Konseyi ve Adana Çiftçiler Birliği'nin maliyetle ilgili hesaplamaları birbirine çok yakın. Kütlü pamuğun 1 kilogram maliyeti 2021 üretim yılında 6 lira 30 kuruş seviyesindeydi. Bu yıl maliyet 14 lira civarında. Geçen yıla göre yüzde 120 civarında artış var. Bu TÜİK'in girdi fiyatlarındaki artış oranları ile uyumlu.

Pamukta üretiminde en önemli maliyet kalemleri arasında ilaçlama, gübreleme, mazot ve makinalı hasat masrafları var. Elektrik maliyeti daha düşük. Çünkü, pamukta büyük ölçüde baraj ve kanallardan sulama yapılıyor. Sadece Antakya'nın bir kısmında ve Urfa'nın bir kısmında elektrik kullanılarak sulama yapılıyor. Bu nedenle elektrik maliyeti tabii ki diğer bazı ürünlere göre daha düşük. Elektrikle sulama yapılan bölgelerde de 1 lira ilave maliyet farkı eklemek gerekiyor.

Drone ile ilaçlama yaygınlaşıyor

En önemli gider kalemlerinde birisi zirai ilaç. Son iki yıldır haşere, böcek daha az. Üreticiler drone ile mücadeleye yöneldi. Henüz çok çok yaygın değil. Ama giderek artıyor. Özellikle Ege'de, Çukurova'da, Urfa'da yaygınlaşacak. Drone ile ilaçlama konusunda bir düzenlemeye ihtiyaç var.

Drone ile ilaçlama, maliyeti ciddi olarak düşürüyor ve daha az ilaç kullanılıyor. Ayrıca iki sulama arası dönemde traktörle tarlaya girip ilaçlama yapmak sıkıntı yaratırken drone ile ilaçlamada bu tür sıkıntılar yaşanmıyor.

İthalata 2,4 milyar dolar ödendi

Pamukta 2021-2022 sezonunda hem ithalat hem de ihracat arttı. TÜİK ve Ulusal Pamuk Konseyi verilerine göre, Türkiye'nin 2020 yılında lif pamuk ithalatı 1 milyon 55 bin ton iken 2021 yılında 1 milyon 191 bin tona ulaştı. İthalata ödenen döviz ise 1 milyar 644 milyon dolardan 2 milyar 412 milyon dolara yükseldi. İthalata 2020'de kilo başına ortalama 1 dolar 55 sent ödenirken 2021'de 2 dolar 2 sent ödendi. 2021'de ithalat miktar olarak yüzde 13 artarken değer bakımından 2020'ye göre döviz bazında yüzde 30 arttı.

Türkiye'nin pamuk ihracatı ise aynı dönemde miktar bazında yüzde 260 arttı. İhraç edilen pamuğun kilogram fiyatı 2020 yılına göre yüzde 47 artış gösterdi. 2020 yılında 36 bin 480 ton lif pamuk ihracatı karşılığında 65 milyon 557 bin dolar döviz girdisi sağlanırken, 2021'de 94 bin 955 ton karşılığı 250 milyon 567 bin dolar döviz geliri elde edildi.

Piyasadaki daralma endişe yarattı

Ulusal Pamuk Konseyi Başkanı Bertan Balçık, Nisan ayına kadar tekstil ve konfeksiyon sektörünün çok canlı olduğunu hatırlatarak: “Pamuk tüketimimiz 2 milyon tona dayandı. Fakat, Nisan sonrasında dünyadaki gelişmeler, Amerika Merkez Bankası FED’in faiz politikası, siparişlerin giderek azalmasına neden oldu. İplikte yüzde 30, konfeksiyonda yüzde 15 kapasite daralması oldu. En son yapılan enerji zamları tekstilde maliyetleri ciddi olarak artıracacağı, talebin buna bağlı olarak azalacağı da konuşuluyor. Tekrardan maliyet hesaplamaları yapılıyor ve fiyat tutturmanın çok zor olacağı da ifade ediliyor.”

Prim en az 2-3 lira olmalı

Pamuk üretimi artıyor. Bu üretimin sürdürülebilir olması için fiyat ve ödenecek destekleme primi çok önemli. Pamukta fark ödemesi (prim) olarak kütlü pamukta 2021’de kiloda 1 lira 10 kuruş ödendi. Üreticiler artan maliyetlerin ve üretimin devamlılığı için bu yıl primin en az 2-3 lira olması gerektiğini söylüyor.

Destekleme primi henüz açıklanmadı. Önümüzdeki günlerde açıklanacak. Ödemesi ise Mayıs 2023’te yapılacak. Açıklandığı dönem ile ödemenin yapılacağı dönem arasında üreticinin reel olarak kaybı olacak. Yani bugün 2 lira açıklanan prim ödeme yapıldığında değer kaybı nedeniyle alım gücü bakımından 1,5 liraya inecek.

Oysa Avrupa’da, örneğin komşumuz Yunanistan’da üretici pamuğunu sattıktan sonra o ay içerisinde desteklemesini alıyor. Türkiye’de destek 2022 Ekim –Kasım ayında açıklanıyor, ödemesi Mayıs 2023’te yapılacak.

GDO’suz pamuk avantajı kaybedilmesin

Pamukta kaçak tohum kullanımı nedeniyle Türkiye’nin “GDO’suz pamuk” üretim avantajını kaybetme endişesi yaşanıyor. Dünyada birçok ülkede genetiği değiştirilmiş(GDO) pamuk üretiliyor. Türkiye’de ekimi yasak, bu avantaj olarak değerlendiriliyor. Ancak son yıllarda yaygınlaşan kaçak tohum kullanımı nedeniyle GDO’suz üretim avantajının kaybedilmesi tehlikesi var.

Amerika Birleşik Devletleri Teksas’ta organik pamuk üretim bölgeleri oluştururken tohumu Türkiye’den alıyor. Türkiye’nin “GDO’suz pamuk üretimi” özelliğini, avantajını kaybetmemesi gerekir.

Özetle, pamukta üretici üstüne düşen görevi yaptı. Yüksek girdi maliyetlerine rağmen üretimi artırmayı başardı. Üretimin daha fazla artırılması ve devamlılığı açısından fiyatın ve ödenecek destekleme priminin önemi çok büyük. Maliyetin altında bir fiyat ve prim olursa üretim yine azalır ve ithalata daha fazla döviz ödenir.

Lif pamuk ithalat ve ihracat rakamları (2020-2021)

Yıl	İthalat miktarı (kg)	İthalat değeri(\$)	İhracat miktarı (kg)	İhracat değeri (\$)
2020	1.055.358.609	1.644.008.253	36.480.811	65.557.154
2021	1.191.761.453	2.412.006.026	94.955.668	250.567.935

Kaynak: TÜİK-Ulusal Pamuk Konseyi

Dünya Pamuk Günü 7 Ekim'de kutlanacak

Pamuk üretimi ve ticaretinin önemini vurgulamak üzere dünya genelinde 2019 yılından bu yana her yıl 7 Ekim'de kutlanan Dünya Pamuk Günü, Uluslararası Pamuk Danışma Kurulu'nun (ICAC) önerisiyle Birleşmiş Milletler tarafından da kabul gördü.

Türkiye'de pamuk ve pamuğa dayalı sektörleri geliştirmek amacıyla ortak birçok proje yürüten kurumlar, ilk kez fiziki olarak kutlanacak olan 7 Ekim Dünya Pamuk Günü etkinliğini organize etmek üzere bir araya geldi.

İzmir Ticaret Borsası, Ege İhracatçı Birlikleri, Aydın Ticaret Borsası, Söke Ticaret Borsası, Söke Ziraat Odası, Ulusal Pamuk Konseyi, Ege Giyim Sanayicileri Derneği ve İyi Pamuk Uygulamaları Derneği ortak organizasyonunda ve pamuk değer zincirindeki tüm paydaşların katılımıyla gerçekleştirilecek etkinlik 7 Ekim 2022 Cuma günü Söke Ziraat Üretim İşletmesi Tarımsal Yayım ve Hizmetiçi Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nde yapılacak.

Ticaret açığını herkes böyle artıramaz!

Alaattin AKTAŞ

07 Eylül 2022 Çarşamba

✓ 2021'de 46 milyar dolar olan dış ticaret açığı bu yıl 105 milyara gidiyor. O düzeyde kalınabilir mi, o da meçhul.

✓ Açığı böylesine büyüten hiç kuşku yok ki enerji faturasının çok artması.

2021 yılı... İhracat 225 milyar, ithalat 271 milyar olmuş ve 46 milyar dolar ticaret açığı verilmiş. 2022 yılıyla birlikte dış ticarete “**tılsımlı**” bir el değmiş, açık hızla büyümeye başlamış ve kesinleşen son tarih olan ağustos itibarıyla 90 milyarlık açık oluşmuş.

Ağustos sonunda yıllık bazda 90 milyar dolar olan açığın yılın tümünde 105 milyar dolara ulaşacağı tahmin ediliyor. Bu tahmin orta vadeli programda yer alıyor.

2021 yılında 46 milyar dolar olan, ağustos sonunda 90 milyara ulaşan ve yıl sonunda 105 milyara çıkacağı beklenen ticaret açığındaki bu gidişatın en büyük nedeninin ne olduğu belli tabii ki; enerji ithalatının çok hızlı büyümesi. 2023- 2025 dönemi orta vadeli programında yer alan veriler, enerji ithalatındaki tırmanışı çok somut olarak gözler önüne seriyor. Geçen yıl 51 milyar dolar olan enerji ithalatının bu yıl 103 milyarı aşacağı tahmin ediliyor. Yüzde 100'ü aşan bir artış söz konusu.

Yani enerji ithalatı böylesine artmamış olsaydı dış ticaret dengesindeki bozulma bu boyuta varmayacaktı.

İyi güzel de biz geçen yıl adını unuttuğumuz bir program açıklamış ve bu sayede dış ticarete dengeleri sağlayacağımızı, en azından daha iyi hale getireceğimizi, bunun sonucunda da cari açık sorununu büyük ölçüde halledeceğimizi öngörmemiş miydik?

“Ama enerji fiyatları, ama nasıl öngörecektik ki” diyebilir miyiz! Program yapmak yalnızca sayıları bir araya getirmekten ibaret değil ki. Program özünde dünyada olup

bitenin iyi okunmasına, iyi tahmin yapılmasına dayanır. Yoksa belli sayıları toparlayıp program diye ortaya koymaktan kolay ne var ki...

Hadi yine dış ticarete hem öngörülenin, hem geçen yılın çok çok ötesine gitmekte olan açığın izah edilebilir bir yanı var. Aslında bu kadar fark normal değil de, yine de bir gerekçe var. Ama dış ticarete genel olarak işler pek iyi gitmiyor ki. Biz yalnızca ihracat yönünü göre göre dış ticarete yaşadığımız genel sıkıntıyı adeta unutuyoruz.

Yıllıklandırılmış dış ticaret (Milyar dolar)

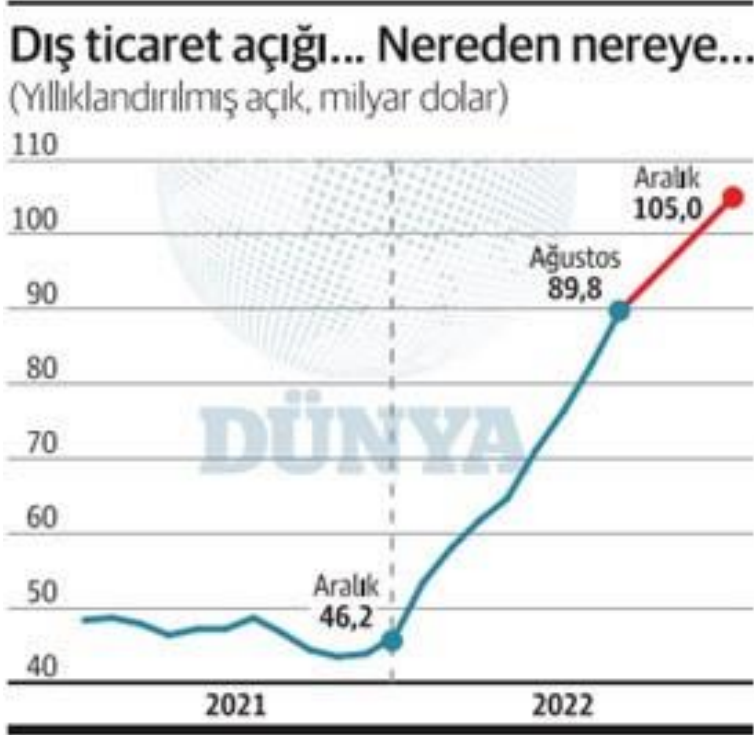
	İhracat	İthalat	Açık	İhr./İth.(%)
Ocak 21	169,9	218,4	48,4	77,8
Şubat	171,3	220,0	48,7	77,8
Mart	176,9	224,8	47,9	78,7
Nisan	186,7	233,1	46,4	80,1
Mayıs	193,2	240,3	47,2	80,4
Haziran	199,5	246,6	47,2	80,9
Temmuz	200,9	249,6	48,7	80,5
Ağustos	207,3	254,0	46,7	81,6
Eylül	212,1	256,5	44,4	82,7
Ekim	215,5	259,0	43,5	83,2
Kasım	220,8	264,7	43,9	83,4
Aralık	225,2	271,4	46,2	83,0
Ocak 22	227,8	281,2	53,4	81,0
Şubat	231,7	289,8	58,1	80,0
Mart	235,4	297,0	61,7	79,2
Nisan	239,9	304,7	64,7	78,8
Mayıs	242,5	313,7	71,2	77,3
Haziran	246,1	322,6	76,5	76,3
Temmuz	248,3	331,2	82,9	75,0
Ağustos	250,8	340,6	89,8	73,6
Aralık	255,0	360,0	105,0	70,8

Karşılama oranı yine de düşüyor

Dış ticaretle ilgili geçici verileri açıklamakta olan Ticaret Bakanlığı, enerji ithalatı hariç tutulduğunda bile ihracatın ithalatı karşılama oranının düştüğüne işaret ediyor. Bakın bunu biz demiyoruz; Ticaret Bakanlığı diyor.

Bakanlıktan yapılan açıklamada ağustos ayında ihracatın ithalatı karşılama oranının geçen yıla göre 16 puan azalarak yüzde 65.4 olarak gerçekleştiği belirtildi. Aynı açıklamada, **“Enerji verileri hariç tutulduğu ihracatın ithalatı karşılama oranı 13.9 puan azalarak yüzde 82.7 olarak gerçekleşti”** denildi.

Bu vurgu, yalnızca ağustos ayı için yapılmış değil. Bakanlık önceki aylar için de bu gerçeğin altını çiziyor, enerji ithalatı hariç tutulduğunda da karşılama oranının gerilemekte olduğunu vurguluyordu.

Ama ihracat rekor kırıyor!

Geçenlerde gözüme hoş bir değerlendirme çarptı. Kime ait olduğunu hatırlamadığım için kaynak belirtemiyorum. Şöyle deniliyordu:

“Belli ki Türkiye’nin ihracat bakanlığı var, peki ithalat bakanlığı niye yok?”

Öyle ya her ay ihracatın nasıl rekor kırdığına ilişkin demeç üstüne demeç dinliyoruz ama ithalat adeta garip, sahipsiz, kimse ondan söz etmiyor!

İthalat, düşünebilen bir varlık olsa herhalde **“Varsın benden söz etmesinler, bensiz yapamadıkları ortada, dövize ihtiyaç duyduklarında beni bir hatırlarlar ki”** derdi. Ya da buna benzer şeyler...

Merakla bekliyoruz; bir gün bu garip(!) ithalattan da söz edilecek günleri...

Abdulkadir Selvi

Metropoll'ün anketinden ilginç sonuçlar çıktı

Metropoll Araştırma'nın sahibi Prof. Dr. Özer Sencar siyasi partilerin oy oranlarına ilişkin iki anket yayınladı. Birinde partilerin oy oranı yer alıyordu. Diğerinde ise kararsızlarla ilgili bu yılın ocak ayı ile ağustos ayı arasındaki değişimi gösteren bir tablo yer alıyordu.

Metropoll'ün 13-17 Ağustos tarihleri arasında 1717 kişi ile yaptığı anketin verileri muhalif medyada rahatsızlığa yol açtı. Çünkü ankette AK Parti ile CHP arasında 10 puanlık bir fark gözüküyordu. Oysa yaptığı araştırmaların faturasını CHP Genel Merkezi'ne gönderen anket firmalarına göre CHP, AK Parti'yi yakalamış ve hatta geçmişti bile. İktidara yakın bir araştırma kuruluşu olmadığı için Metropoll'ün anketi o nedenle işlerine gelmedi. Oysa Metropoll iktidara da muhalefete de ayna tutuyor.

PARTİLERİN OY ORANI

Metropoll'ün anketinde kararsızlar dağıtıldığı takdirde AK Parti yüzde 33.3, CHP yüzde 23.2, İYİ Parti yüzde 13.7, HDP yüzde 13.4, MHP yüzde 7.1 çıkıyor. Yeni kurulmuş partiler olan DEVA Partisi yüzde 3.1 çıkarken Zafer Partisi 2.6, Saadet Partisi ise 1.3 ve Yeniden Refah Partisi ise 1.0 çıkıyor.

MİLLETVEKİLİ SAYISINDA EŞİTLİK

Özer Sencar anket sonuçlarını paylaştıktan sonra Twitter'da birkaç maddelik analiz yayınladı. Ben Özer Sencar'ın değerlendirmelerine çok önem veririm ama asıl 6'lı masanın burun kıvrırmak yerine kulak kesilmesi gerekiyor. Çünkü çok doğru noktalara değiniyor.

Sencar, "Cumhur İttifakı'nın oyu yüzde 40, Millet İttifakı'nın oyu yüzde 41. HDP'nin oyu yüzde 13.

1- Bu durumda iki ittifakın çıkarabileceği milletvekili sayısı yaklaşık eşit olacak.

2- HDP ile işbirliği yapsalar bile muhalefetin oyu Anayasa değişikliği gerçekleştirmeye yetmiyor” diyor.

PARLAMENTER SİSTEM HAYAL

6'lı masanın en önemli vaadi neydi? Parlamenter Sistemi getirmek. Bu tabloya göre 6'lı masanın çıkaracağı milletvekili sayısı Anayasa değişikliği için yetmiyor. Üstüne HDP'nin desteğini de koysanız 6'lı masa Anayasayı değiştirip Parlamenter Sistemi getirecek olan sayıyı bulamıyor. Muhalefetin Anayasa'yı değiştirebilmesi için en az 360 milletvekili çıkarması gerekiyor. Bu durumda 6'lı masanın en önemli projesi olan Parlamenter Sistem'e dönüş daha seçim yapılmadan çökmüş olmuyor mu? 6'lı masanın Parlamenter Sistem vaadi hayal satmak olmuyor mu? Seçimi kazabilseler dahi, çok eleştirdikleri Başkanlık Sistemi ile yönetmekten başka çareleri gözükmüyor. Tabii seçimi kazanabilirlerse. Çünkü bu oy oranlarına göre seçimi kazanmaları mümkün gözükmüyor.

BİR TEZ ÇÖKÜYOR

Bir süredir cumhurbaşkanlığı seçimini Erdoğan kazanır ama milletvekili sayısında çoğunluk muhalefetin eline geçer diye AK Parti cephesinde de karşılık bulan bir değerlendirme yapılıyor.

Metropoll'ün verileri onu yıkıyor. İki ittifakın milletvekili sayısının yaklaşık olarak birbirine eşit çıkacağını gösteriyor. Her olumsuz veriyi satın almaya hazır AK Partililere duyurulur.

KARARLI KARARSIZLAR

Metropoll'ün anketindeki kararsızlarla ilgili verilerin hak ettiği şekilde değerlendirilmediğini düşündüm. Bunun üzerine Özer Sencar'ı arayıp değerlendirmelerini aldım. Ama önce anket sonuçlarını paylaşmak istiyorum.

Kararsızların oranı 2022 yılının ocak ayında yüzde 22.6'yken bu oran ağustos ayında yüzde 13.7'ye gerilemiş. Yani yarı yarıya azalmış. 24 Haziran 2018 seçimlerinde AK Parti'ye oy verenler arasında kararsızların oranı ocak ayında yüzde 8.1'ken, ağustos ayında bu oran yüzde 4.7'ye gerilemiş.

CHP'ye oy verenler arasındaki kararsızların oranı ise ocak ayında yüzde 2.4'ken, ağustos ayında yüzde 2.3 olmuş.

		METROPOLL'ÜN KARARSIZLARLA İLGİLİ ANKETİ															
		Ocak'22 % 22.6'lık kararsızların dağılımı		Şubat'22 % 25.1'lik kararsızların dağılımı		Mart'22 % 23.1'lik kararsızların dağılımı		Nisan'22 % 21.3'lük kararsızların dağılımı		Mayıs'22 % 18.9'luk kararsızların dağılımı		Haziran'22 % 16.1'lik kararsızların dağılımı		Temmuz'22 % 16.7'lik kararsızların dağılımı		Ağustos'22 % 13.7'lik kararsızların dağılımı	
24 Haziran 2018 seçimlerinde oy verilen partiler	AKP	8.1	8.8	9.2	7.3	6.5	6.1	6.1	4.7								
	CHP	2.4	2.7	2.9	3.2	3.0	2.1	2.8	2.3								
	İYİ Parti	1.1	0.9	0.5	1.3	0.8	1.1	0.5	0.2								
	HDP	1.2	0.4	0.1	0.7	1.0	1.1	0.4	0.5								
	MHP	2.6	3.0	3.5	2.1	1.4	1.9	1.5	1.2								
	Diğer parti	0.5	0.5	0.1	0.4	0.6	0.2	0.6	0.3								
	Cevap yok	1.1	1.9	1.9	1.8	1.2	0.5	1.3	1.8								
	Protesto oy	5.7	7.0	4.8	4.5	4.5	3.1	3.5	2.7								
	TOPLAM	22.6	25.1	23.1	21.3	18.9	16.1	16.7	13.7								

KARARSIZLAR NEDEN AZALIYOR

Özer Sencar'a kararsızların oranındaki gerilemenin nedenini sordum. Ayrıntılı bir değerlendirme yaptı.

1- Seçim yaklaşıyor, vatandaş ona göre oyunu şekillendiriyor.

2- Seçmenler Erdoğan'ın kasım-aralık ayında erken ya da baskın seçim yapabileceğini düşünüyor.

KARARSIZLAR 6'LI MASAYA GİTMİYOR

Kararsızların oranındaki gerilemenin AK Parti'yi ilgilendiren bu yönü var. AK Parti'ye oy verenler arasındaki kararsızların oranı ocak ile ağustos ayı arasında yarı yarıya azalmış. Özer Sencar, son 4 ayda kararsızların oranının yüzde 18.9'dan yüzde 13.7'ye gerilemesine dikkat çekiyor. "Kararsızların oranı 5 puan azalmış. Ama

CHP'nin oyları artmış mı, İYİ Parti'nin oyları artmış mı? Kararsızlar azalıyor ama CHP ve İYİ Parti'nin oyları artmıyor. AK Parti'ye gidiyor. Kararsızlar 6'lı masaya gitmiyor. 6'lı masa dışındaki muhalefete gidiyor. Zafer Partisi'ne, HDP'ye ve kısmen DEVA Partisi'ne gidiyor" diyor.

MUHALEFETE NEDEN GİTMİYOR

Özer Hoca'ya kararsızların 6'lı masaya neden gitmediğini sordum. Özer Sencar, "Temel sebebi muhalefetin vatandaşın beklediği iyileşmeyi sağlayamayacağı. İktidar ekonomiyi iyi yönetemiyor ama vatandaş muhalefetin daha iyi yöneteceğine inanmıyor. Muhalefet bu güveni veremedi" diye değerlendirdi.

AK PARTİ'NİN OYLARINDAKİ ARTIŞ

Özer Sencar, AK Parti'nin oylarında son dört ayda düzenli bir artış olduğunu altını çiziyor. Zaten veriler de onu gösteriyor. Bu artışın kaynağı olarak kararsızları gösteriyor. Özer Sencar'a bunun nedenini de sordum. "AK Parti'nin oyları 4 ayda kararsızlar dağıtılmadan yüzde 25'den yüzde 29'a çıktıysa her oy, oylarını 1 puan artırıyor demektir. AK Parti'den giden oylar muhalefete gitmiyor. AK Parti doğru işler yapınca tekrar partisine geri dönüyor" dedi.

Erdoğan, enflasyon artışını, hayat pahalılığını görmezden gelmiyor. Tam aksine birinci sorun olarak görüyor. Hayat pahalılığı karşısında vatandaş rahatlatılacak hamleler yapıyor.

ÇÖZERSE REİS ÇÖZER

İcralık olan elektrik, su, telefon ve doğalgaz borçlarının ödenmesi, sağlık sisteminde yaşanan randevu sıkıntısını sona erdirmek için doktor maaşlarındaki artış, asgari ücrette ara zam, memur ve emeklilere enflasyonun üzerinde maaş artışının sağlanması ve tarımda taban fiyat artışları gibi vatandaş rahatlatılacak adımlar atıyor.

Özer Hoca bunun kararsız olan AK Parti seçmeninde, "Reis yine soruna el attı ve çözüyor. Yaparsa Erdoğan yapar" algısının yeniden güçlenmesine neden olduğunu söylüyor. Çözümü Erdoğan'da görünce kararsız seçmen tekrar AK Parti'ye dönüyor.

Esfender KORKMAZ

Fiyat istikrar politikaları (1)

7 Eylül 2022 Çarşamba

Hükümetin açıkladığı üç yıllık orta vadeli program, tamamıyla hükümetin bir temennisidir. Açıklanan enflasyonlar da çıkış yolunun olmadığını gösteriyor.

Aslında fiyat istikrarının bozulması yani enflasyon bir kader değildir. Ama Hazine Bakanı heterodoks politikalar dedikçe ve bir istikrar programı olmayınca Türkiye için kader oldu. Maalesef bu günleri de arayacağız.

Dünyada istikrar politikaları denenmiş ve sonuç alınmıştır. Türkiye, 2001'de Güçlü Ekonomiye Geçiş programı ile enflasyonu yenmişti. Genel olarak geleneksel ortodoks politikalar ve bazı alanlarda bu politikalara karşı olan heterodoks politikaları kendi içlerinde standart kalıplara sığdırmak mümkün değildir. Ben bugünkü ve yarınki yazımda bu politikaları genel hatlarıyla değerlendirmeye çalışacağım.

Geleneksel ortodoks politikalar;

1.Merkez bankaları sıkı para politikası uygular ve ara ara para arzını daraltırsa yerli para dövize karşı reel değer kazanır. Faiz oranları artar. Yüksek faiz, harcamanın maliyetinin de yüksek olması demektir. Toplam talep daralır. Ayrıca ithalat fiyatları düşer. Bu durumda fiyat artışı frenlenir.

Ancak böyle bir durumda Merkez Bankası da faizleri reel faiz düzeyinde tutmalıdır. Aksi halde, eksi reel faiz seviyesi ile piyasaya müdahale ederse, millî paradan kaçış hızlanır ve millî paranın reel değer kazanmasına dayanan sistem sürdürülemez. Piyasada sözleşmeler ve işlemler döviz cinsinden yapılır. Tasarruflar, döviz, altın ve gayrimenkul gibi ölü yatırımlara gider. Enflasyon devam eder ve fakat aynı zamanda durgunluk da olur... Yani stagflasyon yaşanır.

2.Döviz kurlarına dayalı fiyat istikrarı programlarında, döviz kuru nominal çıpa olarak kullanılır.

Nominal çıpa olarak; Sabit kur, sert-katı çıpa (hard peg) - esnek çıpa (soft peg) - tam dolarizasyon - Para Kurulu gibi sistemler uygulanır.

Sabit kur sisteminde; kurlar önceden açıklandığı için belirsizlik ortadan kalkmış olur. Millî para idari kararlarla değer kazanmış olduğundan, ithalat malları ucuzlar. Fiyat artışları frenlenir.

Döviz kuruna dayalı istikrar programı için, reel faizlerin çıpa ülke parasına, eşit olması gerekir. Ayrıca sabit kur için ülkenin döviz rezervlerinin olması gerekir.

Merkez Bankası kur çıpası ile bağımsız para politikasından vazgeçmiş olur.

Sabit kur yoluyla, paranın değerli tutulması, dış rekabet gücünü düşürür. Üretimde ithal girdi oranını artırır.

Sabit kur sistemlerinde kriz riski yüksektir. Kurlar üstünde baskı oluşur. Türkiye'de sabit kur nedeni ile 2000 yılında TÜFE yüzde 39 olmasına rağmen kur artışı yüzde 20 ile sınırlı tutulduğu için, 2001 Şubat krizi olmuştur.

Ortodoks politikalar şimdi dalgalı kur öneriyor ve fakat dalgalı kur şok kriz yaratmaz ve fakat krizin ömrünü uzatır ve kriz kronikleşir.

3.Bütçe politikası da toplam talebin daraltılması esasına dayanır. Bu çerçevede kamu harcamalarının azaltılması, vergilerin artırılması, denk bütçe veya bütçe fazlası verilmesi, sübvansiyonların azaltılması, maaş ve ücret artışlarının hedef enflasyona göre yapılması gerekir.

Özellikle bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde bütçeden popülist harcamaların kaldırılıp, bu fonların kamu altyapı yatırımlarına ayrılması gerekir. Popülist harcamaların çarpan etkisi ve toplam talebi artırıcı etkisi, yatırım harcamalarından daha yüksektir.

07 Eylül 2022, Çarşamba

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

6-7 Eylül olaylarının hatırlattıkları

Türkiye dış politikadaki sorunları ve yabancı ülkelerin tecavüz ve tacizleriyle uğraşırken içeride kontrolsüz hareketlere dikkat etmeliyiz. Neyi mi kastediyorum? Yunanistan'a ne kadar kızarsak kızalım, onlarla sorunlarımızı çözmek devletin işidir, vatandaşın işi değildir. Bunu çok yakın geçmişte yaşadık ama unuttuk. Tarih 6-7 Eylül 1955...

Kıbrıs'taki Rum saldırganlığı yüzünden Yunanistan'a kızan Türkler tahrik edildi. Akşam gazeteleri, "**Atatürk'ün Selanik'teki evine bomba atıldı**" diye manşetlerle çıktı. Sonrasını biliyorsunuz... Akşam saatlerinde azgın kitleler, İstanbul'daki Rumların evlerine, mağazalarına, kiliselerine, hatta mezarlarına saldırdılar.

Ben Yeniköy'de hatırlıyorum; Beykoz'dan takalarla gelen yağmacı kitleler, Rumların evlerine girip eşyalarını dışarı atıyor, kadın çığlıkları duyuluyordu.

Beyoğlu'ndaki Rumlara ait hiçbir mağaza sağlam kalmamıştı. Kumaşlar yerlere atılıyor, zeytinyağı tenekeleri delinip yollara dökülüyordu.

Ses sanatçısı **Necmi Rıza Ahıskan** anlatmıştı: "**Yağmadan kurtulmak isteyenler dükkânlarının vitrinlerine Atatürk büstleri koyuyorlardı.**" **Necmi Rıza**'nın kumaş mağazasını yöneten kardeşi o telaşla **Atatürk** büstü yerine **Beethoven** büstü koymuş ve kalabalıklar karanlıkta bunu ayırt edememişler. **Necmi Rıza** o geceden sonra, "**Herkesi Atatürk kurtardı, beni ise Beethoven kurtardı**" derdi.

GEÇMİŞTEN DERS ALINMALI

O gece sıkıyönetim ilan edildi. Başbakan **Adnan Menderes** gözleri yaşlı olarak Beyoğlu'nu gezdi. Bu arada Ulaştırma Bakanı, İzmir'deki karargâhına gidip Yunan bayrağını direğe çekerek Rumlardan özür diledi. Ancak o geceden sonra İstanbul'daki Rumların Türkiye ile duygusal bağı koptu.

Saldırılardan Ermeniler ve Museviler de nasibini almıştı. Sonunda çoğu ülkeyi terk

07.09.2022

etti. 1960'tan sonra geri kalan Rumları da ülkelerine biz yolladık. Bunlar da tarihe "**1964 Sürgünleri**" olarak geçti.

Bu olaydan alınacak ders ortadadır. Yunanistan ve sorunları asla öfkeli kalabalıklar tarafından çözülemez. Öyle olursa zararını Türkiye çeker. 6-7 Eylül yıldönümünde bunları hatırladım.